

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
30 серпня 2021 року,
протокол № 1.

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

30 серпня 2021 року

м.п.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«РОБОТА З ВІДКРИТИМИ БАЗАМИ ДАНИХ»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр
зі спеціальності 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота

УКЛАДАЧ:

професор кафедри цивільного права та процесу,
кандидат юридичних наук, професор
27 серпня 2021 року

_____ Юрій БІЛОУСОВ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри цивільного права та процесу
27 серпня 2021 року, протокол № 1.

Завідувачка кафедри,
докторка юридичних наук, професорка
27 серпня 2021 року

_____ Світлана ГРИНЬКО

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук
27 серпня 2021 року

_____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
28 серпня 2021 року, протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка
28 серпня 2021 року

_____ Ірина КОВТУН

_____ Обліковий обсяг оновлення – 0,63 ум.др.арк.

ЗМІСТ

			Стор.	
1.	Опис навчальної дисципліни		–	3
2.	Компетентності та заплановані результати навчання		–	3
3.	Програма навчальної дисципліни		–	5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни		–	7
	4.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	–	7
	4.2.	Аудиторні заняття	–	7
	4.3.	Завдання для самостійної роботи здобувачів	–	7
5.	Методи навчання та контролю		–	7
6.	Схема нарахування балів		–	8
7.	Рекомендовані джерела		–	9
	7.1.	Основні джерела	–	9
	7.2.	Допоміжні джерела	–	10
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		–	11

Робоча програма розроблена на основі і з використанням модельної навчальної програми «Робота з відкритими даними в юридичній практиці», розробленої командою Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова «IK Law Improvement», яка стала переможцем Хакатону з реформування юридичної освіти (2020 р.), організованому Лігою студентів Асоціації правників України за сприяння Програми USAID «Нове правосуддя».

Авторами модельної навчальної програми є Катерина МУКОМЕЛА, студентка 4-го курсу юридичного факультету Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, Іван КОГУТ, студент 1-го курсу магістратури юридичного факультету Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова; Денис ІВАНОВ, керівник експертної групи з впровадження та оцінки якості надання електронних послуг Директорату розвитку електронних послуг Міністерства цифрової трансформації України.

Програму поширено на підставі Creative Commons Attribution 4.0 International license ([CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)). Детальніше українською про ліцензію за [посиланням](#).

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	–	23 Соціальна робота
2. Код і назва спеціальності	–	232 Соціальне забезпечення
3. Назва спеціалізації	–	немає
4. Назва дисципліни	–	Робота з відкритими базами даних
5. Тип дисципліни	–	вибіркова
6. Код дисципліни	–	ВД 2.1.14.
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	Бакалавр
9. Курс / рік навчання	–	другий
10. Семестр	–	четвертий
11. Обсяг вивчення дисципліни:		
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3 / 90
2) денна форма навчання:	–	
аудиторні заняття (годин)	–	36
% від загального обсягу	–	40
лекційні заняття (годин)	–	20
% від обсягу аудиторних годин	–	56
семінарські заняття (годин)	–	16
% від обсягу аудиторних годин	–	44
самостійна робота (годин)	–	54
% від загального обсягу тижневих годин:	–	60
аудиторних занять	–	2,1
самостійної роботи	–	3,3
12. Форма семестрового контролю	–	залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:		
1) попередні дисципліни	–	
	–	ОДЗП 1.1.5. Інформаційні технології у сфері соціального забезпечення
2) супутні дисципліни	–	
3) наступні дисципліни	–	
14. Мова вивчення дисципліни	–	українська

2. Компетентності та заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Робота з відкритими базами даних» забезпечує формування таких компетентностей відповідно до ОПП «Бакалавр соціального забезпечення»:

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 08. Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 09. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Навчальна дисципліна «Робота з відкритими базами даних» сприяє формуванню таких компетентностей відповідно до ОПП «Бакалавр соціального забезпечення»:

ЗК 04. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

СК 02. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

СК 03. Здатність консультувати з питань соціального забезпечення різних осіб та груп населення, котрі опинилися у складних життєвих обставинах.

СК 06. Здатність планувати та звітувати в системі соціального забезпечення, у тому числі шляхом застосування сучасних інформаційних систем та програмного забезпечення для отримання й обробки даних у сфері соціального забезпечення.

Навчальна дисципліна «Робота з відкритими базами даних» забезпечує досягнення таких результатів навчання, передбачених ОПП «Бакалавр соціального забезпечення»:

ПР 03. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження.

Навчальна дисципліна «Робота з відкритими базами даних» сприяє досягненню таких результатів навчання, передбачених ОПП «Бакалавр соціального забезпечення»:

ПР 08. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен:</i>
<i>1. Знання</i> <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>
1.1) термінологічний апарат, що стосується роботи з відкритими даними;
1.2) основні принципи роботи з відкритими даними;
1.3) у яких саме відкритих даних міститься інформація, яка є необхідною для здійснення юридичних досліджень;
1.4) алгоритми пошуку інформації у відкритих даних;
1.5) структуру реєстрів та фактори, що впливають на їх наповнення;
1.6) способи і методи візуалізації даних;
<i>2. Розуміння</i> <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій
2.2) Демонструвати вміння користуватися комп'ютерними програмами, необхідними у професійній діяльності
2.3) відпрацювання практичних навичок роботи з відкритими даними під час виконання ситуативних завдань
<i>3. Застосування знань</i> <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) Оперативно здійснювати пошук необхідної інформації у відкритих базах даних;
3.2) Правильно сформулювати запит на отримання інформації для виконання практичних завдань;
3.3) Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин
3.4) Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності
3.5) Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних
<i>4. Аналіз</i> <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами</i>

<i>і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>	
4.1)	Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання
4.2)	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел
4.3)	Здійснювати пошук та аналіз наявної судової практики відповідно до поставленого завдання.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>	
5.1)	Будувати логічний взаємозв'язок між інформацією, отриманою з цих реєстрів, створювати візуалізації на основі даних;
5.2)	
5.3)	Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами
5.4)	Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>	
6.1)	Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему
6.2)	Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатомірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
6.1)	Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми
6.2)	Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Основні поняття роботи з відкритими даними в юридичній практиці

Цінність інформації та важливість її доступності. Співвідношення між інформацією та даними. Персональні дані та відкриті дані: проблеми співвідношення. Діджиталізація юридичної діяльності та її критична залежність від даних. Безпека та захист інформації. Захист персональних даних. Добросесність та позитивні практики поведінки з інформацією.

Тема 2. Загальні положення про відкриті правничі бази даних

Основні відкриті бази даних, що використовуються в юридичній практиці. Призначення відкритих баз даних та можливість їх практичного використання. Правові підстави функціонування, тримачі та адміністратори Єдиних та Державних реєстрів інформаційної мережі Міністерства юстиції України, а також інших відкритих даних. Портал відкритих даних як джерело публічної інформації. Значення роботи з відкритими даними при здійсненні юридичних досліджень. Відповідальність за порушення, пов'язані із втручанням у роботу відкритих даних.

Тема 3. Юридичні інформаційно-пошукові відкриті бази даних

«Законодавство України» як відкрита база даних. Особливості роботи в базі даних «Законодавство України». Пошук необхідної інформації. Рекомендації з пошуку даних, що містяться у ній. Принципи роботи з інформаційно-пошуковою базою даних «ЛІГА:ЗАКОН». Можливості інформаційно-пошукової бази даних «ЛІГА:ЗАКОН» для використання під час навчального процесу та у юридичній практиці. Інструменти інформаційно-пошукової бази даних «ЛІГА:ЗАКОН».

Тема 4. Державні реєстри

Загальна характеристика державних реєстрів. Інформація, яка може міститися в державних реєстрах. Порядок отримання інформації з державних реєстрів. Аналіз інформації та можливість її практичного застосування. Існуючі сервіси пошуку по судових реєстрах і аналізу рішень. Особливості роботи з окремими реєстрами. Принципи роботи з Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Структура та робота з Державним реєстром речових прав на нерухоме майно. Відомості, що містяться у Державному реєстрі обтяжень рухомого майна. Пошук інформації в Єдиному державному реєстрі нормативно-правових актів. Основи функціонування Єдиного державного реєстру декларацій.

Тема 5. Особливості роботи з реєстрами, що містять судову практику

Єдиний державний реєстр судових рішень та HUDOC як основні реєстри, що містять судову практику. Властивості полів реєстрів. Структура Єдиного державного реєстру судових рішень. Особливості та структура реєстру судових рішень HUDOC. Фільтрування пошукової інформації. Практичні лайфхаки по роботі з реєстрами, що містять судову практику.

Тема 6. Робота з недержавними сервісами відкритих даних

Opendatobot: загальна характеристика та особливості роботи. ProZorro: основні можливості пошуку інформації щодо публічних закупівель. YouControl як сервіс для перевірки опонентів та юридичних компаній. Vkursi як інструмент для перевірки контрагентів.

Тема 7. Сучасні технології та електронні сервіси в юридичній практиці

Кваліфікований електронний підпис (КЕП), його отримання, використання та призначення. Національні інформаційні системи (НАІС). Єдиний державний портал адміністративних послуг. Електронний кабінет платника (Державна податкова служба). Сервіс «Дія» як спосіб отримання власних персональних даних у формі цифрових документів. Портал Електронних послуг Пенсійного фонду України.

Тема 8. Електронне судочинство

Діджиталізація судочинства: сучасний стан та подальші кроки. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система (ЄСІТС). Модулі ЄСІТС. «Електронний суд» як підсистема ЄСІТС. Основний функціонал сервісу та правила користування. Веб-портал «Судова влада України».

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

	Назва теми	Кількість годин				
		Денна форма навчання				
		Усього	у тому числі			
Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін.зав.	СРС	
1.	Основні поняття роботи з відкритими даними в юридичній практиці	7	2	1		4
2.	Загальні положення про відкриті правничі бази даних	9	4	1		4
3.	Юридичні інформаційно-пошукові відкриті бази даних	10	2	2		6

4.	Державні реєстри	18	4	4			10
5.	Особливості роботи з реєстрами, що містять судову практику	14	2	2			10
6.	Робота з недержавними сервісами відкритих даних	12	2	2			8
7.	Сучасні технології та електронні сервіси в юридичній практиці	10	2	2			6
8.	Електронне судочинство	10	2	2			6
	Всього годин	90	20	16			54

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Завдання для самостійної роботи здобувачів

4.3.1. Завдання для самостійної роботи здобувачів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.2. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.3. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація;
- 3) дискусія;
- 4) симуляція.

На семінарських заняттях застосовуються:

- 1) пошук інформації за індивідуальним завданням;
- 2) вирішення ситуаційних завдань;
- 3) кейсовий метод;
- 4) практичне використання інформаційних ресурсів.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни може проводитися у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) презентація, аналітичні та статистичні звіти.

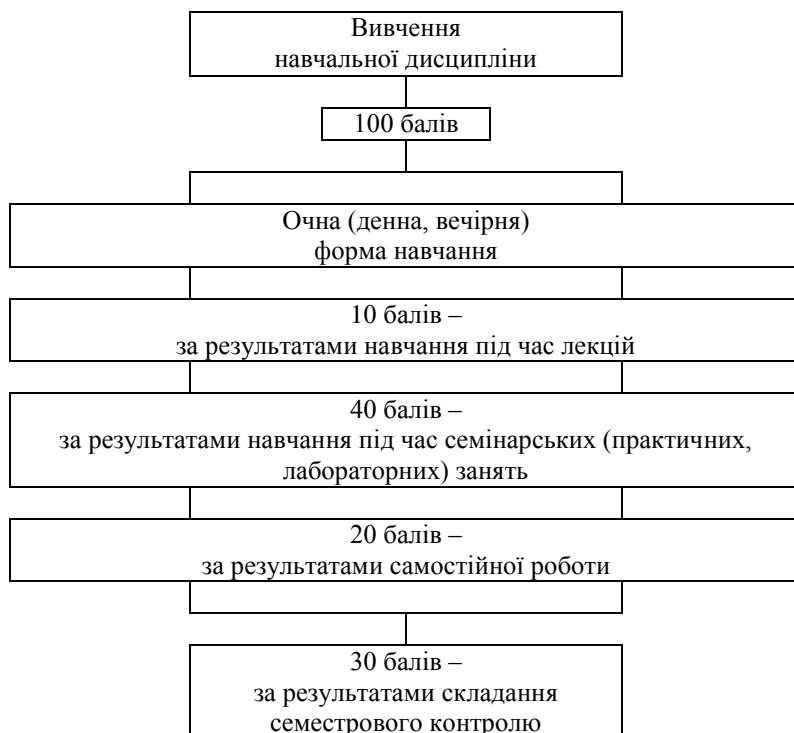
Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку з можливістю використання інформаційних технологій. Структура залікового білету включає три практичних завдання.

Приклад залікового білету:

1. Визначити, яку публічну інформацію та відкриті дані викладено Міністерством енергетики України.
2. З відкритих даних знайти інформацію про юридичну особу (ЄДРПОУ 14163438).
3. Зробити підбірку (список) з URL-посиланнями рішень Європейського Суду з прав людини стосовно рішення ст. 1 Протоколу №1 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів здобувачам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих здобувачем під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи здобувачів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Конвенція про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних Рада Європи від 28.01.1981 р. URL: <https://bit.ly/3x91mXP>.
2. Додатковий протокол до Конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних щодо органів нагляду та транскордонних потоків даних від 08.11.2001 р. URL: <https://bit.ly/3tBoW3i>.
3. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних): Регламент від 27.04.2016 р. № 2016/679. URL: <https://bit.ly/3ea2Cr1>.
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://bit.ly/3ssh3Mm>.
5. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <https://bit.ly/3gbN4WB>.
6. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. URL: <https://bit.ly/3sptaKf>.

7. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. URL: <https://bit.ly/3e7YrFx>.
8. Про доступ до судових рішень: Закон України від 22.12.2005 р. № 3262-IV. URL: <https://bit.ly/3p4MWtb>.
9. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. URL: <https://bit.ly/3uULAUS>.
10. Порядок ведення Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та користування ним: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.04.2001 р. № 376. URL: <https://bit.ly/34pNEJL>.
11. Концепція розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 20.09.2017 р. № 649-р. URL: <https://bit.ly/3tsAvKq>.
12. Положення про автоматизовану систему документообігу суду: Рішення Ради суддів України 26.11.2010 р. № 30. URL: <https://bit.ly/3tqJvPZ>.
13. Про проведення тестування підсистеми «Електронний суд» у місцевих та апеляційних судах: Наказ ДСА України від 22.12.2018 р. № 628. URL: <https://bit.ly/32i9vRV>.
14. Про запровадження в дослідну експлуатацію підсистем «Електронний суд» та «Електронний кабінет»: Наказ ДСА України від 01.06.2020 р. № 247. URL: <https://bit.ly/3e7Lkef>.
15. Порядок ведення Державного реєстру речових прав на нерухоме майно: Порядок від 26.10.2011 р. № 1141. URL: <https://bit.ly/3wZa3Ko>.
16. Порядок ведення Єдиного державного порталу адміністративних послуг: Порядок від 03.01.2013 № 13. URL: <https://bit.ly/3agfk6q>.
17. Порядок ведення Єдиного державного реєстру судових рішень: Рішення Вищої ради правосуддя від 19.04.2018 р. № 1200/0/15-18. URL: <https://bit.ly/34qDAA6>.
18. Порядок функціонування Електронного кабінету: Наказ Міністерства фінансів України 14.07.2017 № 637. URL: <https://bit.ly/3agv8X0>.
19. Про забезпечення створення і функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: Наказ ДСА України від 07.11.2019 р. № 1096. URL: <https://bit.ly/3e8Pcvr>.
20. Положення про Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України: Положення від 22.01.1996 р. № 118. URL: <https://bit.ly/2RzVj4l>.
21. Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 р. № 835. URL: <https://bit.ly/3slRNHt>.
22. Деякі питання адміністрування Державних та Єдиних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.07.1999 р. № 1272. URL: <https://bit.ly/3gsyev9>.
23. Концепція побудови Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: Наказ ДСА України від 13.04.2018 р. № 168. URL: <https://bit.ly/3dozMo0>.
24. Деякі питання щодо визначення адміністратора Єдиних та Державних реєстрів, держателем яких є Міністерство юстиції України: Наказ Міністерства юстиції України від 25.06.2015 р. № 1059/5. URL: <https://bit.ly/32nkSbb>.
25. Перелік інформації, що підлягає оприлюдненню у формі відкритих даних, розпорядником якої є Міністерство юстиції України. Наказ Міністерства юстиції України від 28.03.2016 р. № 897/5. URL: <https://bit.ly/32mOkxQ>.
26. Положення про Єдиний державний веб-портал електронних послуг: Положення від 04.12.2019 № 1137. URL: <https://bit.ly/3soxcm6>.
27. Opendatabot — платформа для роботи з державними відкритими даними. URL: <https://bit.ly/3gYUefb>.
28. Відкриті дані в юридичних процесах. URL: <https://bit.ly/2WpMDgj>.
29. Єдині та державні реєстри. URL: <https://bit.ly/37vH0na>.
30. Що таке Prozorro? URL: <https://bit.ly/3nAn8EM>.

7.2. Допоміжні джерела

1. «Електронний суд»: як юрособі зареєструватися в підсистемі Електронного кабінету? URL: <https://bit.ly/38frlY9>.
2. YouControl відкрив доступ до європейських реєстрів: можна перевірити досье іноземних компаній. URL: <https://bit.ly/2J5xU7c>.
3. Битва за відкриті дані: лайфхаки з судової практики. URL: <https://bit.ly/38fHr3V>.
4. В Україні змінився порядок доступу користувачів до реєстрів. URL: <https://bit.ly/3aiFUwO>.
5. Відкриті бази даних, реєстри та корисні посилання. URL: <https://bit.ly/37x1H1K>.
6. Відкриті дані & вимоги законодавства. URL: <https://bit.ly/3r7Ygqc>.
7. Все, що потрібно знати про електронний суд. URL: <https://bit.ly/3audPTR>.
8. Декларування 2020: 7 лайфhakів для легкого заповнення декларації. URL: <https://bit.ly/34m369p>.
9. Державний реєстр нерухомості: лайфхаки для юристів. URL: <https://bit.ly/3h30jYa>.
10. Державні реєстри ЄДР та ЄДРПОУ: історія та сьогодення. URL: <https://bit.ly/3gZwckc>.
11. Діджиталізація ринку юридичних послуг: провідні тренди 2020. URL: <https://bit.ly/3nyqBDM>.
12. Електронний кабінет платника податків — зручний електронний сервіс веб-порталу ДПС. URL: <https://bit.ly/34q2Arj>.
13. Електронний суд в Україні: READY, STEADY, GO! URL: <https://bit.ly/3mwNBIB>.
14. Єдиний державний портал відкритих даних та його задачі. URL: <https://bit.ly/37w0qII>.
15. ЄДРСР: як шукати інформацію. URL: <https://bit.ly/3nrM55k>.
16. ЄСІТС Технічна підтримка користувачів. URL: <https://bit.ly/3gf6ie3>.
17. Інструкція щодо користування модулем «Електронний суд. URL: <https://bit.ly/38hiwNt>.
18. Коли запити не потрібні: 105 відкритих реєстрів та баз даних. URL: <https://bit.ly/34sBLTk>.
19. Лайфhak, як правильно та швидко заповнити е-декларацію від 7ААС. URL: <https://bit.ly/3mqrSvq>.
20. Лайфхаки від Верховного Суду: 9 правил пошуку в Єдиному державному реєстрі судових рішень. URL: <https://bit.ly/3p8y9gT>.
21. Перелік відкритих реєстрів та баз даних України. URL: <https://bit.ly/3mq42ju>.
22. Політика конфіденційності та захисту персональних даних. URL: <https://bit.ly/38kuaY9>.
23. Порядок надання відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб — підприємців та громадських формувань: Наказ Міністерства юстиції України від 10.06.2016 р. № 1657/5. URL: <https://bit.ly/3aprB9x>.
24. Порядок отримання кваліфікованого електронного підпису. URL: <https://bit.ly/3nrS3Dg>.
25. Порядок формування, ведення та оприлюднення (надання) інформації Єдиного державного реєстру декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування: Рішення Національного агентства з питань запобігання корупції 10.06.2016 р. № 3. URL: <https://bit.ly/3dkMLHc>.
26. Проблеми захисту персональних даних. URL: <https://bit.ly/38ebuZP>.
27. Проблеми захисту персональних даних: досвід України та інших країн. URL: <https://bit.ly/2Wt56sk>.
28. Публічна інформація чи персональні дані? URL: <https://bit.ly/38k8YBg>.
29. Рекомендації для оприлюднення наборів відкритих даних. URL: <https://bit.ly/3p5gAyp>.
30. Сервіси Опендатабот для ФОП стали безкоштовними. URL: <https://bit.ly/38emLta>.
31. Судові рішення: для чого потрібно вивчати та як застосовувати на практиці. URL: <https://bit.ly/3avHGKS>.
32. ТОП-10 питань у сфері захисту персональних даних. URL: <https://bit.ly/38ifEQq>.
33. Чому захист особистих даних не заважає відкриттю публічних реєстрів — основні питання і міфи. URL: <https://bit.ly/3ruJY2d>.
34. Як отримати електронний підпис? URL: <https://bit.ly/3gsz4YP>.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. <http://www.president.gov.ua> – Офіційний сайт Президента України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
4. <https://supreme.court.gov.ua> – Офіційний сайт Верховного Суду.
5. <http://www.court.gov.ua> – Офіційний веб-портал «Судова влада України».
6. <http://http://www.gp.gov.ua> – Офіційний сайт Генеральної прокуратури України.
7. <http://www.npu.gov.ua> – Офіційний сайт Національної поліції України;
8. <http://www.nbu.gov.ua> – Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.